

Міністерство освіти і науки України
Уманський національний університет садівництва
Академія імені Якуба з Парадижу в Гожуві Великопольському
Гродненський державний аграрний університет

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТАТЕЙ
МАТЕРІАЛИ ІV МІЖНАРОДНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
«ФІЛОСОФІЯ САДУ І САДІВНИЦТВА В СВІТОВІЙ КУЛЬТУРІ;
ДЖЕРЕЛА ТА НОВІТНІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ»

Умань - 2020

УДК 1:712:378

Ф 51

Рецензенти

Карасевич А. О., кандидат філософських наук, професор (Уманський державний педагогічний університет ім. Павла Тичини);

Мудрак Р. П., доктор економічних наук, професор (Уманський національний університет садівництва);

Комісаренко Н.О. кандидат педагогічних наук, доцент (Уманський національний університет садівництва)

Редакційна колегія:

Машковська Л.В., кандидат юридичних наук, доцент (головний редактор);

Шатохін А.М., доктор соціологічних наук, професор;

Ямчук П.М., доктор філософських наук, професор, академік НАН ВО України (відповідальний секретар);

Ухвалено на засіданні Вченої ради Уманського національного університету садівництва протокол № 6 від 10.06.2020 року.

«Філософія саду і садівництва в світовій культурі: джерела та новітні інтерпретації»: збірник наук. статей за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції / М-во освіти і науки України, Уманський НУС [та ін.]. Умань: ВПЦ «Візаві» (Видавець «Сочінський»), 2020.133 с.

Збірник наукових статей містить матеріали IV Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції: «Філософія саду і садівництва в світовій культурі: джерела та новітні інтерпретації». Призначений для викладачів, науковців та студентів аграрних вузів.

The collection of scientific articles contains materials of IV international scientific and practical Internet conference: "Philosophy of the garden and gardening in world culture: sources and newest interpretations". Designed for teachers, scholars and students of agrarian universities.

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО.....	5
ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ЗДОРОВОГО ОБРАЗУ ЖИТТЯ <i>Авраменко О.О.....</i>	8
ІЄРОТОПІЯ МОНАСТИРСЬКОГО КЛУАТРУ <i>Арістова А.В.....</i>	12
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ АГРАРНОГО РИНКУ В УКРАЇНІ <i>Білошкурська З. П.....</i>	16
ПРОБЛЕМА ЄДНОСТІ ЛЮДИНИ І СВІТУ У ТВОРЧОСТІ ЛІНИ КОСТЕНКО <i>Василик О.Б.....</i>	23
МАКС ВЕБЕР ПРО РАЦІОНАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ СУСПІЛЬСТВОМ <i>Вуйченко М.А., Шатохін А. М.....</i>	27
СИМИРЕНКИ – РІД УКРАЇНСЬКИХ ПАТРІОТІВ <i>Гарбар О. П. ....</i>	31
СИСТЕМА ЗАХОДІВ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ <i>Гейко Б. В.....</i>	36
МАЛОРОСІЙСТВО ТА ЙОГО ПРОЯВИ У ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ДЕПУТАТІВ І ДЕРЖАВНОЇ ДУМИ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ <i>Доморослий В. І.....</i>	45
ПРОБЛЕМА МОРАЛЬНО-ДУХОВНОГО ВИХОВАННЯ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ <i>Журавко Т.В.....</i>	48
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ АГРАРНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ <i>Каричковська С.П.....</i>	52
ОСОБЛИВОСТІ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ <i>Карнаух Л.П.....</i>	54

ЕКОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА В УКРАЇНІ <i>Коваленко-Чукіна І.Г.</i>	57
АНДРЕЙ ШЕПТИЦЬКИЙ: ДУШПАСТИР ТА УНІКАЛЬНИЙ САДІВНИЧИЙ <i>Кожушко Т.В.</i>	60
РОЛЬ ІЗ ІСТОРІЇ САДІВНИЧОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: УМАНСЬКЕ ГОЛОВНЕ УЧИЛИЩЕ САДІВНИЦТВА (1844 – 1868 рр.) <i>Костюк М.В.</i>	64
ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВИХ ТА ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІ <i>Масельська Р.В.</i>	70
АКТУАЛІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ПРИРОДООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНОМУ ТА ЕКОЛОГІЧНОМУ ПРАВІ <i>Маслак І.В.</i>	73
ГОСПОДАРСЬКІ ЗОБОВ'ЯЗАЛЬНІ ПРАВОВІДНОСИНИ ТА ЇХ ВИКОНАННЯ ЯК ОДИН ІЗ ОСНОВНИХ ІНСТИТУТІВ <i>Машковська Л.В.</i>	78
«ІСТОРІЯ НАУКИ І ТЕХНІКИ» В КОНТЕКСТІ ГУМАНІТАРІЗАЦІЇ ВИЩОЇ АГРАРНОЇ ОСВІТИ <i>Мельник О.О.</i>	81
ОСВІТА ЯК ЗАСІБ ЗРОСТАННЯ І СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ: ВІД ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ДО ВИЩОГО ОСВІТНЬОГО ЗАКЛАДУ <i>Некопаненко М.Г.</i>	85
ВИСОКИЙ РІВЕНЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ПЕДАГОГА ЯК ЗАПОРУКА ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ <i>Осадча Л.А.</i>	90
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ПРИРОДНИЧОНАУКОВИХ ОСНОВ СВІТОГЛЯДУ СТУДЕНТІВ <i>Очеретенко Л.Ю.</i>	93

**МУЗЕЙНА ПЕДАГОГІКА В КОМУНАЛЬНОМУ ВИЩОМУ
НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ «УМАНСЬКИЙ ГУМАНІТАРНО-
ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ імені Т. Г. ШЕВЧЕНКА»**

Пахольчук І.С...... 96

**ЗНАЧЕННЯ РОСЛИН АКТИНІДІЇ (*ACTINIDIALINDL.*)
В УРБАНІЗОВАНОМУ СЕРЕДОВИЩІ З УРАХУВАННЯМ
АНТРОПОАДАПТИВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ**

Поліщук В.В., Балабак А.В., Пиж'янов В.В...... 101

**ПРАВОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОГО
РОСТУ МАЙБУТНЬОГО МЕНЕДЖЕРА**

Поліщук О.А., Поліщук В.В...... 106

**ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ФОРМ ТА МЕТОДІВ ПРИ
ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»**

Супрун С.О...... 109

**СВІТОГЛЯДНО-ЕТИЧНІ УНІВЕРСАЛІЇ В УКРАЇНСЬКІЙ
ДУХОВНО-ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІЙ СЕМІОСФЕРІ (декілька розмислів)**

Ухто Г., Рибчак В.І., Ямчук П.М...... 114

САДИ ПРАВЕДНИКІВ СВІТУ: ВІД ІДЕЇ ДО ВТІЛЕННЯ

Филипович Л.О...... 117

**ВІЧНИЙ САД ГАРМОНІЇ В ТВОРЧОСТІ ОЛЕКСАНДРА
ДОВЖЕНКА ТА ДМИТРА ШОСТАКОВИЧА (кіношедевр «Життя в
цвіту» як дотепер неосмислений естетичний феномен)**

Ямчук П.М...... 125

Відомості про авторів..... 130

Правда, під час обговорення організаційних питань депутат Ф. Іваницький піддав сумніву необхідність окремої фракції і автономного устрою для України. На його думку, між Україною та Росією немає такої різниці, щоб доходити аж до автономного поділу, та й чи потрібна, за його словами, взагалі українська мова в школі та в суді [2, с.723].

Політичною платформою цієї парламентської групи, виходячи з тогочасних умов, була боротьба за автономію України. Передчасний розпуск Думи 9 липня 1906 р. не дав можливості реалізувати цю платформу.

Список використаних джерел:

1. Сірополко, С. Історія освіти в Україні. Львів: Афіша, 2001. 226 с.
2. Обозреватель. Депутаты из территории Украины и их деятельность в Государственной думе. *Украинский вестник*, 1906, 31 травня. С 719-730.

Журавко Т. В.

*викладач-стажист кафедри психології та педагогіки розвитку дитини
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*

ПРОБЛЕМА МОРАЛЬНО-ДУХОВНОГО ВИХОВАННЯ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ

Проблеми розвитку духовного потенціалу особистості дошкільника – ціннісно пріоритетні на тлі загального занепаду духовної культури суспільства. Вони актуалізовані нагальними потребами часу та браком уваги до освітньої роботи з цього напрямку в усіх ланках освіти й зокрема у дошкільній. Саме поняття *духовність* має складні, багатокomпонентні трактування філософського, психологічного, педагогічного спрямування.

Оскільки духовний потенціал особистості проявляється через її духовні потреби та цінності (інтелектуальні, моральні, естетичні), емоційну культуру, моральні та естетичні ідеали, світогляд, здатність до творчості, основні шляхи його формування у дошкільному дитинстві лежать у площині соціально-морального, емоційно-ціннісного, пізнавального, художньо-естетичного і креативного розвитку дитини. Реалізація духовного потенціалу і дорослої

людини, і дитини можлива на основі сформованої (у дошкільника – закладених основ) духовної культури, компонентами якої (за П. Щербанем) є інтелектуальна, моральна, комунікативна, художньо–естетична, національна, родинно–побутова, екологічна, правова, християнська, морально–етична культури тощо.

Проблема розвитку духовності в дошкільній педагогіці не нова. Першим над нею глибоко замислився німецький педагог Фрідріх Фребель ще в ХІХ столітті. Потім цьому питанню приділяли увагу такі педагоги як В. Котирло, В. Нечаєва, В. Сухомлинський, Д. Менджерицька, І. Бех, К. Ушинський, Л. Артемова, Н. Виноградова, О. Кононко, Р. Буре, Р. Жуковська, С. Козлова, С. Русова, Т. Маркова, Т. Поніманська, Ш. Амонашвілі та ін.

К. Ушинський писав, що виховання народу існує стільки віків, скільки існує сам народ. Найважливішими моральними рисами він вважав любов до своєї вітчизни, до свого народу, чуйне та тепле відношення до оточуючих; скромність, працьовитість, прагнення до корисної діяльності. Найголовніші шляхи та методи морального виховання – це виховне навчання, переконання та роз'яснення, особистий приклад учителя і старших, заохочення і покарання, розумна організація праці, відпочинку і розваг, обмін думками між дитиною і вихователем з питань моральних та інше [5].

Моральна вихованість дошкільника є основою його духовно–душевного розвитку. Але поряд з цим варто визнати, що саме духовно–душевний розвиток дитини, порівняно з моральним вихованням, залишається й понині однією з найменш освоєних сфер педагогічної роботи. Тобто, важливо навчати маля аналізувати свої думки, почуття, вчинки і прагнути до вищого, чистішого, доброго. Форми і методи цієї роботи можуть бути різними. Головне, щоб вони формували в дитини доброту, готовність завжди прийти на допомогу, здатність до жертвності, бажання більше віддавати, ніж брати, уміння розуміти почуття інших людей і визнавати за ними право на власну індивідуальність. Саме ці риси поєднують високодуховних людей [3].

З урахуванням можливостей і потреб розвитку особистості в період дошкільного дитинства процес цілеспрямованого формування духовного потенціалу малюка має орієнтуватися передусім на такі головні прояви.

Прояви духовного потенціалу дитини

- Прагнення пізнавати навколишній світ і себе у ньому, глибше ознайомлюватися з творами різних видів мистецтва.
- Бажання сприймати й творити прекрасне, самостійно займатися мистецькою діяльністю.
- Розуміння основних морально–етичних норм і здатність дотримуватися їх у власній поведінці.
- Шанобливе та бережне ставлення до всього живого, неживої природи і предметів рукотворного світу, відповідальність та інші базові якості особистості.

У Базовому компоненті дошкільної освіти змістове наповнення освітньої лінії «Люди» сприяє формуванню навичок соціально прийнятної поведінки, вміння орієнтуватись у світі людських відносин. Результатом освітньо–виховної роботи є те, що старший дошкільник помічає емоційний стан близького дорослого чи однолітка (радість, захоплення, смуток, сум, страх, тривожність, гнів, злість), здатний зрозуміти причину зміни настрою, побачити зв'язок між поведінкою дорослого чи дитини та їхнім емоційним станом, настроєм, передбачувати зв'язок емоційного стану дорослого чи дитини з певними подіями, ситуаціями. Виявляє готовність поспівчувати, пожаліти, втішити, коли хтось з її оточення чимось схвильований, засмучений, помічає, що йому потрібна емоційна підтримка, допомога. Прагне допомогти з власної ініціативи, або у відповідь на прохання [2].

У складному процесі формування всебічно розвиненої особистості чільне місце належить морально–духовному вихованню.

Духовне виховання дітей лежить в основі будь–яких вчинків людини, формує образ її особистості, визначає систему цінностей і характер.

У даний час перед суспільством надзвичайно гостро стоїть проблема

морального виховання дітей різного віку, педагоги заново намагається зрозуміти, яким чином прищепити сучасним дітям морально–духовні цінності.

Дитина, яка здатна правильно оцінити і зрозуміти почуття і емоції іншої людини, для якої поняття дружба, справедливість, співчуття, доброта, любов не є порожнім звуком, має набагато вищий рівень емоційного розвитку, не має проблем у спілкуванні з оточуючими, набагато стійкіше переносить стресові ситуації і не піддається негативному впливу ззовні [4].

Моральне виховання дошкільників особливо важливе, тому що саме в дошкільному віці дитина особливо сприйнятлива до засвоєння моральних норм і вимог. Це одна з дуже важливих сторін процесу формування її особистості. Іншими словами, духовно–моральне виховання дітей дошкільного віку можна розглядати як безперервний процес засвоєння ними встановлених у суспільстві зразків поведінки, які надалі будуть регулювати її вчинки.

Ефективне моральне виховання неможливе без обговорення з дитиною моральної сторони вчинків інших людей, персонажів художніх творів, вираження свого схвалення його моральних вчинків найбільш зрозумілим для малюка чином. Діти в спілкуванні формують здатність виражати свої почуття, оцінювати їх, розвивають здатність до співпереживання і співчуття, дуже важливу в моральному вихованні дитини. Велике значення у досягненні цієї мети відіграє використання художньої літератури, зокрема авторських казок. Казка дає поштовх в розвиток дитини, таких моральних цінностей, як повага до старших, ввічливість і слухняність. Безліч авторських казок є підручником морального виховання дитини і сприяють розвитку естетичних почуттів, без яких неможливо уявити і співпереживання до людського горя, а також велич душі. Розвиток дитини за допомогою казки сприяє вмінню думати, виділяти головне від другорядного, творчо засвоювати знання і активізувати мовну і пізнавальну діяльність [1].

Список використаних джерел:

1. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» / Наук. кер. та заг. ред. О. Л. Кононко. 3-тє вид., випр. К.: Світич, 2009. С. 230.
2. Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник: А. М.

Богущ, К.: Видавництво, 2012. С. 14–15.

3. Бех І. Д. Формувати у дитини почуття цінності іншої людини. *Педагогіка толерантності*. 2001. №2(16). С. 16–21.

4. Лаврентьева Г. Моральне виховання. Формування етичних уявлень і гуманних почуттів. *Дошкільне виховання*. 1985. №12. С.10–11.

5. Поніманська Т. І. Виховання людяності: програмні вимоги. *Дошкільне виховання*. 2008. №5. С. 7–9.

Каричковська С. П.

*кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
української та іноземних мов*

Уманського національного університету садівництва

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ АГРАРНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Сучасний етап розвитку агропромислового комплексу України перебуває у центрі суспільної уваги. Пріоритетами державної аграрної політики стали удосконалення інституційного середовища ведення аграрного бізнесу, гармонізація вітчизняного законодавства відповідно до європейських та світових стандартів, що передбачено Угодою про асоціацію між Україною та країнами ЄС. Першочерговими завданнями, що стоять перед галузями АПК, є зростання сільськогосподарського виробництва, забезпечення країни якісними екологічно чистими продуктами харчування та сільськогосподарською сировиною, вирішення соціально важливих проблем села, у першу чергу підвищення рівня працевлаштування та розвиток соціальної інфраструктури, забезпечення виходу продукції АПК України на світовий ринок.

У такому контексті важливого значення набуває підготовка висококваліфікованих фахівців для аграрної галузі. Проте, сучасна система вищої аграрної освіти України, маючи численні незаперечні здобутки й досягнення, все ще зберігає чимало рис застарілої моделі і подеколи не відповідає реаліям сьогодення, незважаючи на реорганізацію роботи аграрних закладів вищої освіти: поглиблена науково-освітня та фінансово-господарська автономія, вступ до ЗВО тільки за результатами ЗНО, посилення ролі